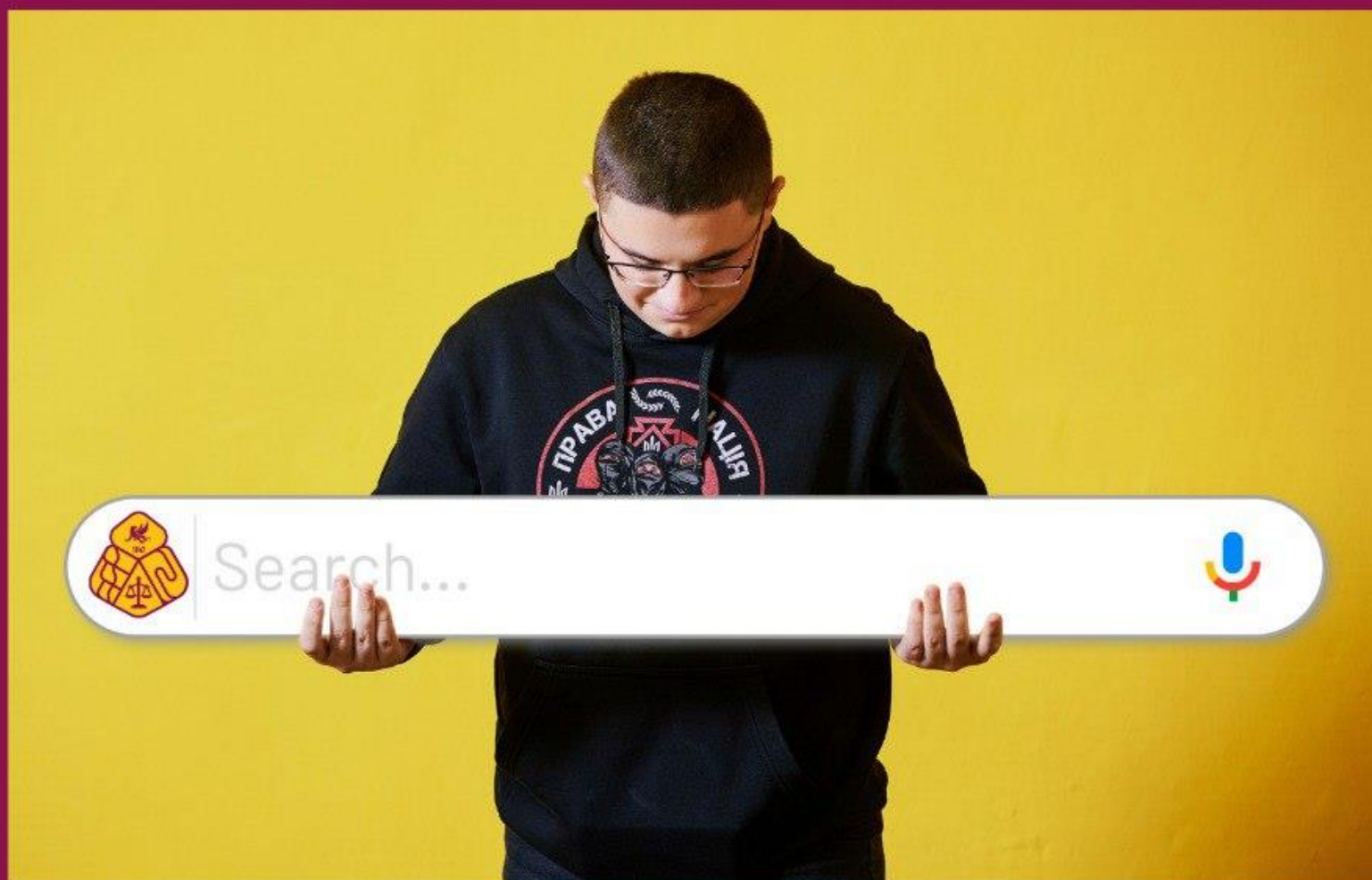

IV Міжнародна науково-практична
інтернет-конференція

**«Ресурсно-орієнтоване навчання в
«3D»: доступність, діалог,
динаміка»**

22–23 ЛЮТОГО 2024 РОКУ
ПОЛТАВА 2024

Листопад Н. П. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ НАВИЧОК ПЕРШОКЛАСНИКІВ	619
Магда В. Д., Коношенко О. Я. МОНОПОЛІЯ І КОНКУРЕНЦІЯ В РИНКОВИХ УМОВАХ ЯК ВАЖЛИВА ПРОБЛЕМА ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»	621
Марюхніч Т. В. МОВЛЕННЄВО-ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ФАХОВИХ КОЛЕДЖАХ	623
Мехед О. Б. ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ БІОЛОГІЇ ТА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ «НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»	626
Мішкулинець О. О. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ	628
Мороз Н. В. МЕТОДОЛОГІЯ ЛІНГВОКУЛЬТОРОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОЙКОНІМІКИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	632
Ольховська О. В., Черненко О. О. ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НАПРЯМУ «КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ»	634
Ольшанська Т. І., Овсієнко Ю. І. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА	635
Онїпко В. В. УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ	637
Осадченко І. І., Данилюк О. К. ПСИХОДИДАКТИЧНІ УМОВИ ПРОДУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	640
Пастух А. В., Галицька Р. Р. ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОГО ЕТИКЕТУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯ	642
Перебийніс Ю. В. ДИДАКТИЗАЦІЯ АНГЛОМОВНОГО КОНТЕНТУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ПРАВА ДО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО СПІЛКУВАННЯ	645
Сбітнєва С. О. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ	649
Семко Л. П. ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ В 7-9 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	653
Сільничий О. М., Овсієнко Ю. І. ПРО РОЛЬ І МІСЦЕ SOFT SKILLS У ПІДГОТОВЦІ АГРОІНЖЕНЕРА	657
Скрипніков А. М., Рудь В. О. УСКЛАДНЕНІ KEY-SITUАЦІЇ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ КЛІНІЧНОЇ КРЕАТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ПСИХІАТРІЇ	660
Соколенко В. М., Весніна Л. Е., Шарлай Н. М., Шевченко К. В. ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	663
Стаценко Д. В. ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ПІДРУЧНИКАХ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ СТАРШОЇ ШКОЛИ (НА ПРИКЛАДІ ТЕМИ ПРО ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УРСР ПОВОЄННИХ ЧАСІВ)	666
Стегній Т. М. ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ЗФПО ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ	670
Стрижак Д. О. РОЛЬ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В НАВЧАННІ ХІМІЇ: ВІД ТРАДИЦІЙНИХ МЕТОДІВ ДО СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛАБОРАТОРНИХ РОБІТ З ХІМІЇ	672
Стрижак С. В. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ХІМІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	674

орієнтуватися на нижчі рівні розуміння. Навпаки, розраховувати потрібно на кращих студентів, які цікавляться предметом заради нього самого, навіть якщо такі студенти становлять меншість» [3].

Помилки здобувачів освіти при вирішенні ускладнених кейс-ситуацій вказують на порушення логічної правильності діагностичних суджень та понять. Справжнім судженням вважається таке, у якому зв'язок понять про предмет і його ознаки відповідає об'єктивному зв'язку цього предмета та його ознак в реальності. Хибним – якщо виражена у судженні думка про предмет не відповідає реальності, не збігається з предметом думки. Тому недбалий, неточний зв'язок понять робить судження не лише неправильним, а й несправжнім. Для побудови достовірних діагностичних висновків необхідні достовірні посилення, тобто логічно правильні діагностичні судження та поняття.

Використання ускладнених кейс-ситуацій під час викладання психіатрії дозволяє урізноманітнити активні методи навчання, підвищити зацікавленість та творчу самостійність студентів, сформувані вміння пізнавальної діяльності. З іншого боку, стають добре зрозумілими суб'єктивні причини помилок діагностичного рішення, можливість їх оперативного вирішення. В процесі обговорення нетипових кейсів з'являються можливості корекції навчання, оскільки встановлюється зворотний зв'язок з кожним здобувачем освіти, що інформує викладача про хід процесу засвоєння. Це дозволяє регулювати поопераційний процес опрацювання навчального матеріалу й, таким чином, істотно покращити якість навчання.

Список використаних джерел

1. Герасименко Л.О., Ісаков Р.І. Застосування кейс-методу як інноваційної технології у підготовці здобувачів вищої освіти на кафедрі психіатрії, наркології та медичної психології. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. 22-24.11.2023.* Полтава, 2023. С. 62-65.

2. Гребенькова Г.В. Кейс-метод у професійному навчанні. Режим доступу: <http://www.nmc.od.ua/wpcontent/uploads/2011/01/>.

3. Козак Л.В. Кейс-метод у підготовці майбутніх викладачів до інноваційної професійної діяльності. *Освітологічний дискурс.* 2015, № 3 (11). С 153-162.

**Соколенко Валентина Миколаївна
Весніна Людмила Едуардівна
Шарлай Наталія Миколаївна
Шевченко Костянтин Васильович**

ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Професія викладача вищого навчального закладу - одна з найбільш творчих і складних професій, у якій поєднані наука та мистецтво. Ця професія споріднена з працею письменника (творчість у підготовці матеріалу), режисера

й постановника (створення задуму та його реалізація), актора (у педагогічній діяльності інструментом є особистість викладача), педагога, психолога та науковця.

Діяльність викладача вищої школи має високу соціальну значущість і займає одне з центральних місць у підтримці державності, формуванні національної свідомості та духовної культури українського суспільства. Професійна педагогічна діяльність викладача може розглядатися як цілісна динамічна система.

Проблема самовдосконалення, саморозвитку, становлення цілісної особистості завжди хвилювала усе прогресивно мисляче людство. Усвідомлене самовдосконалення особистості та її духовне зростання – категорії вічні, притаманні всім епохам та історичним періодам. Саме осмислення сутнісного духовного ядра й відтворення цілісного образу процесу самовдосконалення особистості – необхідна умова для забезпечення ефективної діяльності викладача вищої школи. Світові тенденції формування системи вищої освіти свідчать про посилення уваги до ціннісно-смыслових, духовно-моральних аспектів розвитку особистості викладача вищого навчального закладу, здатного до самовдосконалення, творчого, нестандартного вирішення питань у всіх формах діяльності. Окреслені процеси мають глобальний характер, об'єднуючи зусилля науковців, фахівців, усіх освітян.

Феномен самовдосконалення розглядається науковцями в найрізноманітніших аспектах: як протистояння своєму Его, самоподолання (О.Вишневецький); безкінечне самовіддалення, прагнення вищої мети, що спричиняє створення «Я» (І.Бех); самоздійснення, вибір власної історії, автентичність життя (К.Черемних); прагнення представити світові своє «Я», самоствердження в результатах своєї діяльності (Т.Антоненко); спрямований внутрішній саморозвиток (В.Семиченко, Г.Топчій); шлях наближення викладача до ідеалу (Е.Панасенко); головний чинник удосконалення навчально-виховного процесу (Р.Скульський, В.Хомич); критерій професіоналізму (Н.Гузій, О.Дубасенюк, А.Марко ва, П.Харченко, В.Хомич);

Визначення структурних елементів професійної діяльності викладача, шляхів його самовдосконалення залишається одним із невирішених питань педагогіки вищої школи. У сучасній педагогічній науці є спроби автоматичного ототожнення діяльності викладача ВНЗ та шкільного вчителя, що пояснюється спільним видом їхньої діяльності. Однак професійна діяльність викладача вищого навчального закладу істотно відрізняється від функцій, компонентів діяльності вчителя загальноосвітньої школи.

Професійно-педагогічна діяльність викладача ВНЗ – багаторівнева та складноорганізована. Вона поєднує наукову, викладацьку, навчальну та методичну роботу. Тобто викладач одночасно є фахівцем у певній галузі знань, педагогом, ученим і головне, організатором та мотиватором особистісного самовдосконалення. Співвідношення усіх видів діяльності, ролей розгортається у структурі особистості нерівномірно, що пов'язано з етапами проходження

педагогом професіоналізації. Саме гармонійне поєднання прикладної, педагогічної, науково-дослідної діяльності на шляху до самовдосконалення є найбільш продуктивним підґрунтям саморозвитку

Складовою частиною професійного саморозвитку є самоосвітня робота педагога. Оволодіння уміннями і навичками самостійної роботи починається із встановлення гігієнічно і педагогічно обґрунтованого режиму дня. Потрібно так спланувати свою навчальну та позанавчальну діяльність, щоб залишався час і для самоосвітньої роботи, і для культурного відпочинку. У діяльності педагога, для якого характерна культура розумової праці, проявляються наступні компоненти: - культура мислення як сукупність умінь аналізу і синтезу, порівняння і класифікації, абстрагування і узагальнення, „перенесення” отриманих знань і прийомів розумової діяльності в нові умови; - стійкий пізнавальний процес, уміння і навички творчого рішення пізнавальних завдань, уміння зосередитися на головних, найважливіших у даний момент проблемах; - раціональні прийоми й методи самостійної роботи здобуття знань, досконале володіння усною і письмовою мовою; - гігієна розумової праці та його педагогічно доцільна організація, уміння розумно використати свій час, витратити фізичні і духовні сили [1].

Найефективніший шлях професійної самоосвіти педагога - його участь в творчих пошуках педагогічного колективу, в розробці інноваційних проектів розвитку освітньої установи, авторських курсів і педагогічних технологій тощо. Професійний саморозвиток має як би подвійний педагогічний результат. З одного боку - це ті зміни, які відбуваються в особистісному розвитку та професійному зростанні, а з іншого - оволодіння самою здатністю займатися саморозвитком. Судити про те, чи опанував викладач цією здатністю, можна за тим, чи навчився він здійснювати наступні дії: - цілепокладання: ставити перед собою професійно значимі цілі і завдання саморозвитку; - планування: вибирати засоби і способи, дії і прийоми саморозвитку; - самоконтроль: здійснювати зіставлення ходу і результатів саморозвитку із поставленими цілями; - корекція: вносити необхідні поправки в результати роботи над собою. Оволодіння такими діями вимагає часу і певних умінь. Тому дослідники виділяють наступні етапи професійного саморозвитку [2]. На початковому етапі оволодіння професійним саморозвитком його мета і завдання неконкретні, їх зміст недостатньо точно визначений. Вони існують у вигляді невизначеного бажання стати краще взагалі, яке з'являється при дії зовнішніх стимулів. Засоби і способи саморозвитку ще не цілком освоєні. Процес протікає як навчальна діяльність, тому молодий викладач потребує допомоги з боку значимого іншого (викладача). На другому етапі оволодіння саморозвитком цілепокладання стає визначенішим і конкретнішим. При цьому цілі і завдання, які ставить перед собою особа, торкаються конкретних якостей. Багато що в процедурах саморозвитку залежить від зовнішніх обставин. Проте у міру накопичення досвіду, процедури реалізації саморозвитку скорочуються. Розсудливість, самокритичність - істотні прояви саморозвитку на цій стадії. На третьому етапі саморозвитку педагог самостійно

і обґрунтовано формулює його цілі і завдання. При цьому зміст саморозвитку зростає від особистісних якостей до глобальних або загальних професійно значимих властивостей особи. На четвертому етапі – це здійснення викладачем програми самовдосконалення, що ґрунтується на засобах самовираження та самореалізації. Співвіднесення знань про себе відбувається в системі «Я» та «Я». Викладач оперує вже готовими знаннями про себе, він співвідносить свою професійну поведінку з мотивацією, що реалізує. Переосмислюються і самі мотиви з погляду суспільних та вже нових внутрішніх вимог. На п'ятому етапі відбувається оцінювання ефективності роботи із самовдосконалення з внесенням корективів у подальшу роботу над собою, над своїм професійним розвитком, що забезпечує досягнення більш високого рівня досконалості, формування нових горизонтів саморозвитку, нової якості професійних домагань та прагнень фахівця.

Отже, постійне самовдосконалення є важливим засобом професійного розвитку викладача вищого навчального закладу, підвищення ефективності його педагогічної діяльності та навчально-виховного процесу у ВНЗ, фактором активізації і розширення самосвідомості особистості та показником досягнення фахівцем свого педагогічного ідеалу.

Список використаних джерел

1. Гура О.І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект: монографія. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. 332 с.
2. Бех І.Д. Я як джерело духовного саморозвитку особистості. *Педагогіка і психологія*. К., 2011. №3. С. 5–16.
3. Вишневський О. Людиноцентризм як педагогічна проблема на тлі сучасних цивілізаційних процесів. *Педагогічна думка*. 2008. №4.

Стаценко Дмитро Володимирович

ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ У ПІДРУЧНИКАХ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ДЛЯ СТАРШОЇ ШКОЛИ (НА ПРИКЛАДІ ТЕМИ ПРО ПОВСЯКДЕННЕ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УРСР ПОВОЄННИХ ЧАСІВ)

Робота з джерелами є невід'ємною складовою проведення занять з історії, оскільки активізує навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти та сприяє формуванню історичної компетентності. Чинна з 2018 р. «Програма зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти», передбачає перевірку рівня сформованості насамперед історичної компетентності, одним із елементів якої є інформаційна компетентність. Остання включає «... уміння працювати з джерелами історичної інформації, інтерпретувати зміст джерел, визначати їх надійність, виявляти і критично аналізувати розбіжності в позиціях авторів джерел ...» [1, с. 1]. Реалізація визначених вище завдань забезпечується під час практичних занять.